

DE INDISCHE MERCUUR

Weekblad voor Handel, Landbouw, Nijverheid en Mijnwezen in Nederlandsch Oost- en West-Indië.

59^e Jaargang N° 31

Prijs per jaar franco Nederland en Nederlandsch-Indië f 18.—, Buitenland f 20.—, bij vooruitbetaling. Postgiro 5148
Voor nadere bijzonderheden omtrent abonnementen en advertentiën zie men den voor-omslag.

29 Juli 1936

Uitgegeven door N.V. DRUKKERIJ EN UITGEVERIJ J. H. DE BUSSY te Amsterdam, Rokin 60-62 (Telefoon 35900).

COMMISSIE VAN REDACTIE:

Prof. Dr. P. VAN ROMBURGH, Voorzitter; Prof. Dr. L. P. DE BUSSY; Prof. Dr. V. J. KONINGSBERGER en Dr. A. J. ULTÉE.

Het is niet geoorloofd, opstellen, in dit nummer opgenomen, in andere periodieken over te nemen zonder de uitdrukkelijke toestemming van schrijver of uitgevers.

Inhoud

De Javanen-kolonisatie in de Lampongsche districten, door Jhr. A. J. B. VAN SUCHTELEN VAN DE HAERE pag. 443
Japansche exportverenigingen. pag. 445
Kultuurberichten. pag. 446
Weer en bedrijf in de Java-suikerindustrie te helft van Juli 1936. — De suikercampagne op Java.
Productieberichten van Cultuurondernemingen pag. 446
Banjoewangi Thee- en Rubber Cultuur Maatschappij. — Rubber Cultuur Maatschappij „Gondang”. — Cultuurmaatschappij „Kertowono”. — Cultuur Maatschappij „Soember Agoeng”. — Cultuur Maatschappij „Kali Bendo”. — Hessa Rubber Maatschappij. — Senembah Maatschappij. — Ned.-Indische Rubber en Koffie Cultuurmaatschappij. — Sumatra Caoutchouc Maatschappij.
Kleine Mededeelingen pag. 446
Internationale Suikerraad. — De particuliere landerijen. — Indische thee naar Zuid-Afrika. — Arendsburg opent Klambir Lima. — Rubber-drooghuis verbrand. — Opruiming van oude heveabomen met vergif. — Klapperdoppenkool. — De exploratie van den Goenoeng Leuser. — Productie van stapelvezel in Japan. — Electriciteit voor de kleine industrie. — Uitvoer van Sawarinoten. — Contractvracht zwarte peper verlaagd. — Irrigatiewerk bij Bodjonegoro voltooid. — Handel van Sumatra's Oostkust.
Verkeerswezen pag. 448
Goedkoopere telegrammen voor Nederlandsch-Indië. — Haven van Belawan. — Postpakketten voor overzee. — De postvluchten naar Indië. — De postvluchten van Indië.
Industriele Mededeelingen pag. 448
De houtaanpak op Noenoekan. — Lampenfabriek te Cheribon. — Een Indische zuivelindustrie. — De verf fabriek van Regnault. — Een nieuwe vinding omtrent rubber. — Houtexploitatie in Nickerie.
Financieele Berichten en Verslagen pag. 449
Mijnbouw Maatschappij „Stannum”. — Besoeki Tabak Maatschappij. — Curaçaosche Handel-Maatschappij. — Serdang Cultuur Maatschappij. — Soengei Lipoet Cultuur Maatschappij. — Cultuur Maatschappij „Pasir Karet”.
Mijnbouwberichten en Productieopgaven . . . pag. 449
Mijnbouw Maatschappij „Redjang Lebong”. — Mijnbouw Maatschappij „Simau”. — Het tinbedrijf op Banka. — Bouw van tinbaggermolen. — Oost-Borneo Maatschappij. — Modernisering der raffinaderij-fabriek te Pangkalan Brandan. — Het wereldtin-verbruik. — Het bauxietbedrijf op Moengo.
Personalia pag. 450
Spoor- en Tramwegontvangsten pag. 450
Koloniaal Instituut (Afd. Handelsmuseum) . . pag. 450
Plantenziekten en -plagen. — Gommen en Harsen. — Kleurstoffen. — Geneesmiddelen en vergiften. — Genotmiddelen. — Specerijen. — Voedingsmiddelen. — Vruchten. — Groenten.
Wekelijksch Overzicht: Rubber. — Wekelijksch Overzicht: Koffie en Thee. — Wekelijksch Overzicht: Tabak — Wekelijksch Overzicht: Suiker. pag. 451
Technisch Overzicht der Suikerindustrie . . . pag. 452
Handelsoverzicht. — Wekelijksch Overzicht van de Fondsen- en Geldmarkt. — Leestafel. — Scheepvaartberichten. — Passagierslijsten. — Cargalijsten pag. 453

ARTIKELN IN PORTEFEUILLE.

- Het bedrijfsleven in Nederlandsch-Indië.
- De buitenlandsche handel van China in het eerste kwartaal 1936.
- De economische toestand van China in het eerste kwartaal van 1936.

De Javanen-kolonisatie in de Lampongsche districten.

Reeds in het begin dezer eeuw wekte de achteruitgang van den economischen toestand der bevolking op Java ideeën op eener transmigratie naar het zoo dun bevolkte Sumatra. Al kon vanzelfsprekend de overbevolking van Java niet op deze wijze worden weggewerkt, plaatselijk kon er door emigratie eenige verlichting worden verkregen. Speciaal gaf de ongunstige toestand in de residentie Kedoe daartoe aanleiding. Voor nieuwe vestigingsoorden was het oog o.a. gericht op de Lampongs, de voortzetting van Java op Sumatra en van eerstgenoemd eiland zoo betrekkelijk kort verwijderd.

De regeering zond daartoe in September 1903 den heer H. G. Heyting, assistent-resident, naar de Lampongs om een onderzoek ter plaatse in te stellen. Nabij kampong Gedong-Tataan (onderafdeeling Telok Betong) werden gunstige terreinen gevonden. Eenige strubbeling in den aanvang inzake grondafstand was reden, dat de eerste 155 kolonistengezinnen pas op 20 November 1905 op Gedong-Tataan konden aankomen; toen echter was ook alles naar bevrediging opgelost. De verstandhouding tusschen de Lampongers en de kolonisten is dan ook

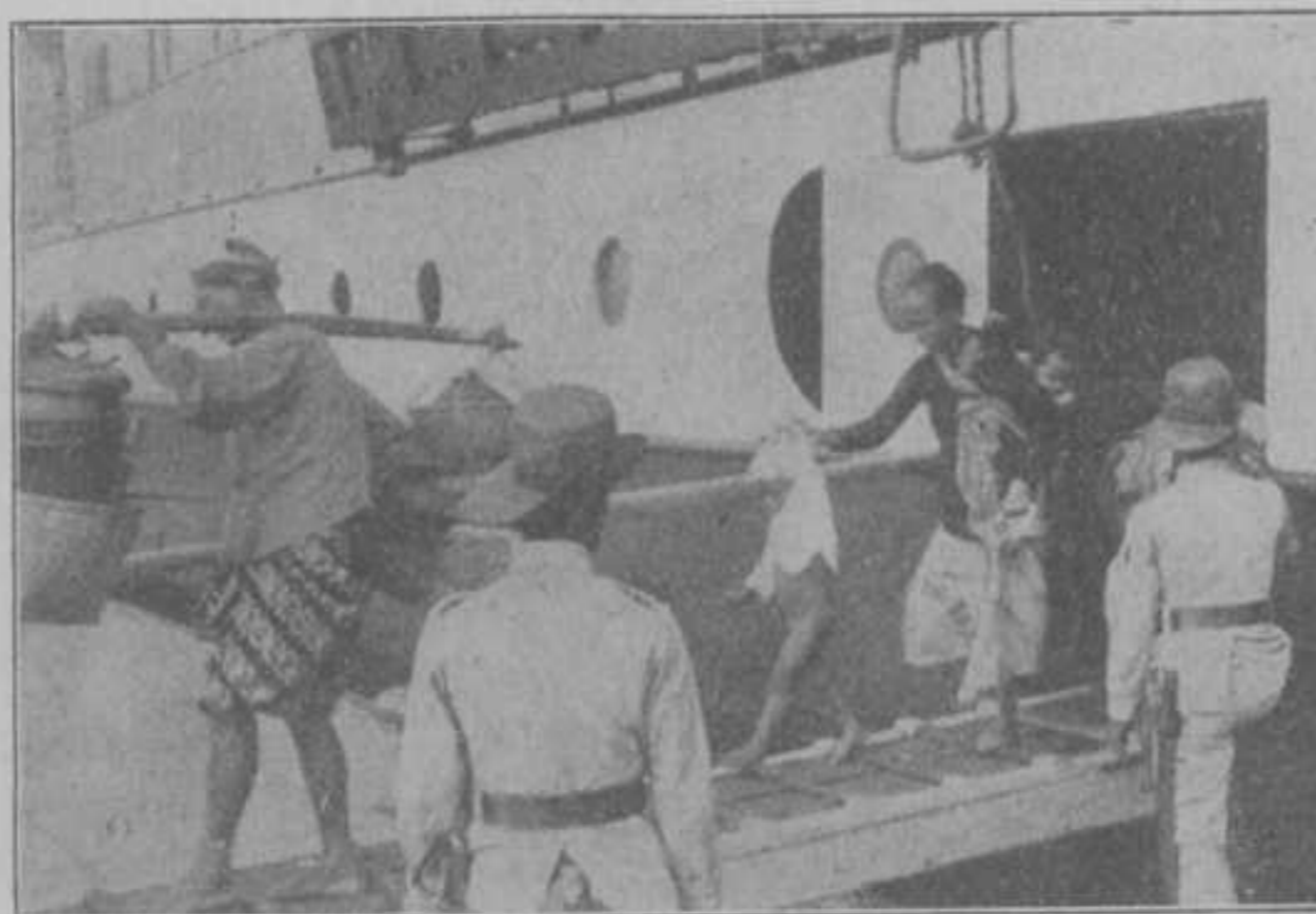

Foto 1.
Ontscheping kolonisten.

altijd goed gebleven en vormt de basis, waarop elk kolonisatieplan in de Lampongs rust. Met de leiding der kolonisatie Gedong-Tataan werd belast bovengenoemde heer Heyting, wien de noodige gelden ter beschikking werden gesteld voor proeven, gereedschappen enz.

Ter vergelijking met de cijfers voor de latere en speciaal wel die van zeer recenten datum gestichte Kolonisatie Trimordjo moge ik hierbij melden, dat voor deze eerste 155 gezinnen eene uitgave ineens moest worden gedaan van f 21,780, of f 140 per gezin, terwijl zij verder maandelijks terugkerende kosten van f 4287 met zich voerden. Tot 1911 bedroegen de kosten per hoofd f 150 of per gezin van 4 personen f 600, een enorm bedrag, doch niet verwonderlijk, indien men bedenkt, dat de eerste twee jaren de voeding door de regeering werd bekostigd, evenals de ontginning.

De in 1921 gestichte Kolonisatie Wonosobo in de onderafdeeling Kota Agoeng, op een afstand van 100 km van Gedong-Tataan, kwam nog duurder te staan. Ook toen nog werd een premie (f 22.50 per gezin) op Java gegeven en waren de vervoerkosten geheel voor gouvernements-rekening. De in 1911 opgerichte Lampongsche Volksbank verleende voorschotten en wel met een zoodanige souplesse, dat de kolonisten spoedig het bedrag van hun schuld niet meer konden overzien en hun terrein in den steek lieten. Terloops zij hierbij gemeld, dat deze milde credietverleening leidde tot de opheffing van de bank in

Foto 2.
Boschontginning voor lateren sawahbouw.

1927, waarbij de regeering alle schulden overnam. Alleen voor Gedong-Tataan reeds moest een bedrag van f 300,000 worden afgeschreven, op Wonosobo f 383,000. Rekent men dit laatste bedrag mede, dan naderen de totale kosten per hoofd op Wonosobo de f 200 of f 800 per gezin van 4 personen.

Van den aanvang af begreep de regeering, dat, wilde de kolonisatie slagen, zij in haar eigen, dus de Javaansche, sfeer gehouden moest worden, waarbij streng aan den adal moest worden vastgehouden. Zodoende werd verkregen, dat de kolonisatie den indruk gaf van een simpele verhuizing van dessa's van Java naar de Lampongs. Als men dan ook de koloniaties bezoekt, waant men zich op Java.

Het administratief herstel der marga's (Stbl. 1929, no. 362) bracht hierin geen verandering. Evenmin werd Wonosobo in het marga-verband opgenomen. Hoewel dit met de later opgerichte koloniaties wel het geval is geweest, bleven de kolonisten hun eigen volkshoofd behouden en de bestuurshuishouding gelijk die van Gedong-Tataan en Wonosobo. Van de eerst verleden jaar opgerichte groote kolonisatie in het Soekadanasche „Trimordjo”, waarover straks meer, wordt het, hoewel deze arealen beslaat van meerdere marga's, voorloopig nog ongewenscht geacht haar in het marga-verband te brengen, in hoofdzaak, omdat de betrokken margahoofden, e.g. margaraden, de mérites van verschillende noodige maatregelen niet kunnen overzien en daardoor noodwendig de belangen van een dergelijke, groote, kolonisatie in het gedrang zouden komen. Echter worden de aanpassing en groei van de Soekadanasche kolonisatie nauwkeurig gadeslagen, zoodat later beslist kan worden over de al-

Foto 3.
Resident Rookmaaker hangt de nieuw benoemde dessahoofden het teeken van hun waardigheid om.

of niët-opname in het marga-verband. Zeer in aanmerking moet hierbij nog worden genomen, dat de kolonisatie een oppervlakte beslaat van 47.000 bahoe, waarvan 30.000 bevoelbaar. Bij geregelden toevoer van emigranten van Java zal het zielental in de eerste tien jaren vermoedelijk opgelopen zijn tot 130 à 150.000, hetgeen een overweldigende meerderheid zou geven op de 5000 Lampongers, woonachtig in de marga Boeay Noeban, waarin deze kolonisatie grotendeels gelegen is. Een eventuele plaatsing van de kolonisatie buiten het marga-verband zou weinig administratieve moeilijkheden behoeven te ondervinden, evenmin bezwaren opleveren bij de bevolking, te meer, waar de door de kolonisatie gebruikte, nieuwe, gronden geheel vallen binnen de Gouvernements-boschreserve, waarover de marga geen zeggingschap heeft. Daartegen zou een opnemen in het marga-verband het nut hebben, dat de Javaansche hoofden mede-zeggingschap krijgen in het bestuur der gemeenschap, waartoe zij zijn gaan behooren en daardoor ook over de koloniaties, terwijl het gemeenschapsgevoel tusschen de beide rassen erdoor zou worden bevorderd. Dit laatste is thans wel niet van overwegend belang, doch de toekomst zal medebrengen, dat het totaal aantal Javanen dat der Lampongers zal overtreffen

Onderafdeeling Kota Agoeng.		
13. Wonosobo	opger. 1921	4636
14. Poerwodadi (nabij de Giesting)	„ 1932	231
15. Way Ngison (marga Poegoeng)	„ 1935	317
Onderafdeeling Kota Boemi.		
16. Sri Besoeki	opger. 1932	573
17. Tandjoeng Aman	„ 1932	574

Zooals uit bovenstaande opsomming duidelijk blijkt, had men tot 1932 slechts de 2 koloniaties Gedong-Tataan en Wonosobo, daarna werden vele grootere en kleinere gevormd. Het ligt in de bedoeling om ook in de volgende jaren hiermede door te gaan en o.a. zullen koloniaties gevestigd worden in Wai Ratai en Oeloe Beloe en nabij de onderneming Kota Boemi, waardoor bereikt zal zijn, dat over het geheele gewest koloniaties verspreid zullen liggen. Ook zal nog worden nagegaan de mogelijkheid eener uitbreiding van de oude kolonisatie Wonosobo, waarbij het oog gericht is op den rechteroever der Semangkari-rivier.

Kwamen vroeger de kosten geheel ten laste der regeering, bij de Soekadana-kolonisatie 1935 „Trimoerdjo” werd een

thans reeds bereikt is, is zeker voornamelijk toe te schrijven aan de groote zorg en toewijding, waarmede genoemde resident de kolonisatie omringde en waardoor het hem mogelijk was de enorme moeilijkheden, reeds in den aanvang gerezen, te overwinnen. (Onder meer mislukte de polowidjo (tweede-gewassen), waarop gerekend was voor voedsel in de 2e helft van het jaar). Des te grooter verdienste zit hierin, wijl gewerkt moest worden met zeer beperkte geldmiddelen, daar eenigszins groote sommen in deze benarde tijden onmogelijk gevonden konden worden. De voorschotten werden dan ook beperkt tot de reeds genoemde passagekosten en enkele uitgaven voor de meest noodige gereedschappen in den aanvang. Bij aankomst van de kolonisten te Oosthaven werden zij geneeskundig onderzocht en zoo noodig behandeld in het Planters-Hospitaal te Tj. Karang, verder geregistreerd en ingedeeld. In 1936 zal de medische zorg nog iets verder gaan en zullen de nieuwelingen, op Oosthaven aankomend, direct ingeënt worden tegen typhus, cholera en dysenterie. Van groot belang is het tijdstip van overkomst, daar dit moet samenvallen met den padisnit in de bestaande koloniaties, waarbij men steeds handen te kort komt en dus de nieuwe kolonisten hartelijk verwelkomt. De nieuwelingen logeeren dan bij hun gastheeren, hebben dus een onderdak en verdienen tevens een loon in natura, nl. meestal $\frac{1}{2}$ van de geoogste padi, de z.g.n. „bawon”. Met dit plukloon gingen zij naar hun nieuwe standplaats, waar zij weder werden ondergebracht óf bij reeds gevestigde kolonisten, dan wel op de nieuwe kolonisatie-terreinen, zooals Trimoerdjo, in van boschhout opgetrokken barakken. Hun bawon werd ingenomen, gewogen en verwerkt tot rijst, waarna deze opgeslagen werd in een verzamelloods, van waaruit hun op geregelde tijden voedsel werd verstrekt. Een nauwkeurig kaartsysteem werd hierbij aangehouden. Voedsel dus voor den eersten tijd der ontginning was aanwezig, terwijl de zoodra mogelijk aangelegde polowidjo hun verder voedsel moest leveren.

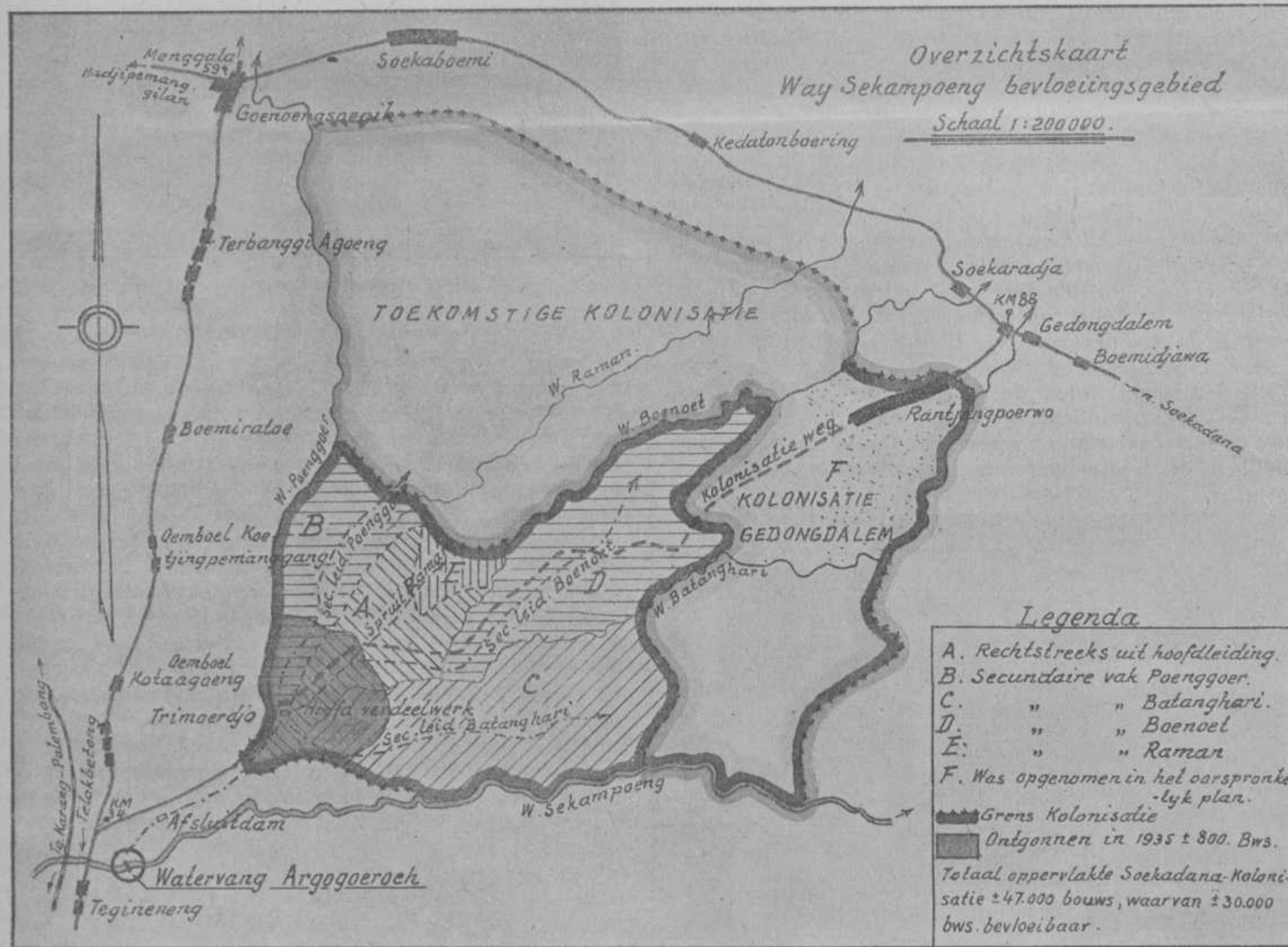
Zooals reeds gezegd, mislukte deze laatste door de abnormaal lange droogteperiode vrijwel geheel en waren de lieden genoodzaakt door middel van loonarbeid in hun behoeften te voorzien. Daartoe was gelukkig werkgelegenheid in ruime mate beschikbaar, nl. voor den aanleg van een stuwdam in de Way Sekampong, waardoor bevoeiingswater moet worden verkregen voor de 30.000 irrigeerbare bouws. Dank zij voortdurend toezicht en goede organisatie, verliep, ondanks allen tegenspoed, een en ander uitstekend, zoodat niet tot steunverleening behoefde te worden overgegaan. Elke kolonist bezit thans zijn eigen huisje met een goed beplant erf, varieerende van $\frac{3}{4}$ tot 1 bahoe, afhingende van grondgesteldheid en beschikbaar terrein, terwijl voor rijstbouw gemiddeld per gezin $\frac{1}{2}$ bahoe werd opengelegd. Elk stukje open grond is beplant, zelfs de wegen. Gelukkig is op reeds genoemde ongunstige periode in December en volgende maanden een overvloedige regenval gevolgd, zoodat de veldgewassen er thans uitstekend bij staan en rijk beschot beloven. Trimoerdjo beschikt over goede gronden; onderstaand proefstaatje levert hiervan het overtuigend bewijs.

Proefsnitcijfers per bouw van bevoeide velden		
	droge velden	droge gronden
Gedong-Tataan	62 pik. droge rijst	40 pik. droge rijst.
Gedong Dalam	44	44
Trimoerdjo	55	55
Way Djepara	42	42
Way Semah (Tandjong Anom)	25	25
Kalianda (Hardjopantjoran en Totohardjo)	42	36
Saboemenanga	40	40
Toeleng Seriboe	24	24
Sri Besoeki	20	20
Tandjong Aman	30	30

Met het oogsten van enkele groenten en djagoeng werd in Maart op Trimoerdjo reeds aangevangen en de uitlevering was zoo groot, dat geklaagd werd over de geringe verkoops waarde op de pasars.

Trimoerdjo moge, althans in dit tijdsbestek, gelden als een model voor den opzet eener kolonisatie, daar hier, en wel speciaal door resident Rookmaaker, aan alles zooveel mogelijk gedacht werd. Zoo is bij de indeeling der gronden direct beslag gelegd op enkele terreinen, over de kolonisatie verdeeld, die de z.g.n. „ambtsvelden” vormen. Dit zijn stukken grond, wier exploitatie deels ten goede komt aan de Hoofden, deels aan een Koloniatiefonds, waaruit bijzondere uitgaven voor feesten etc. zullen kunnen worden bestreden. Het op pag. 445 voorkomende kaartje geeft een goeden indruk van de indeeling weer.

Een groot voordeel bij de transmigratie was de bijzonder rijke peperoogst, welke circa 650.000 pikols over de Lampongs bedroeg, waardoor aan alle kolonisten in het gewest ruime werkgelegenheid werd geboden. Of de nieuwkomers in 1936 even gemakkelijk terecht zullen

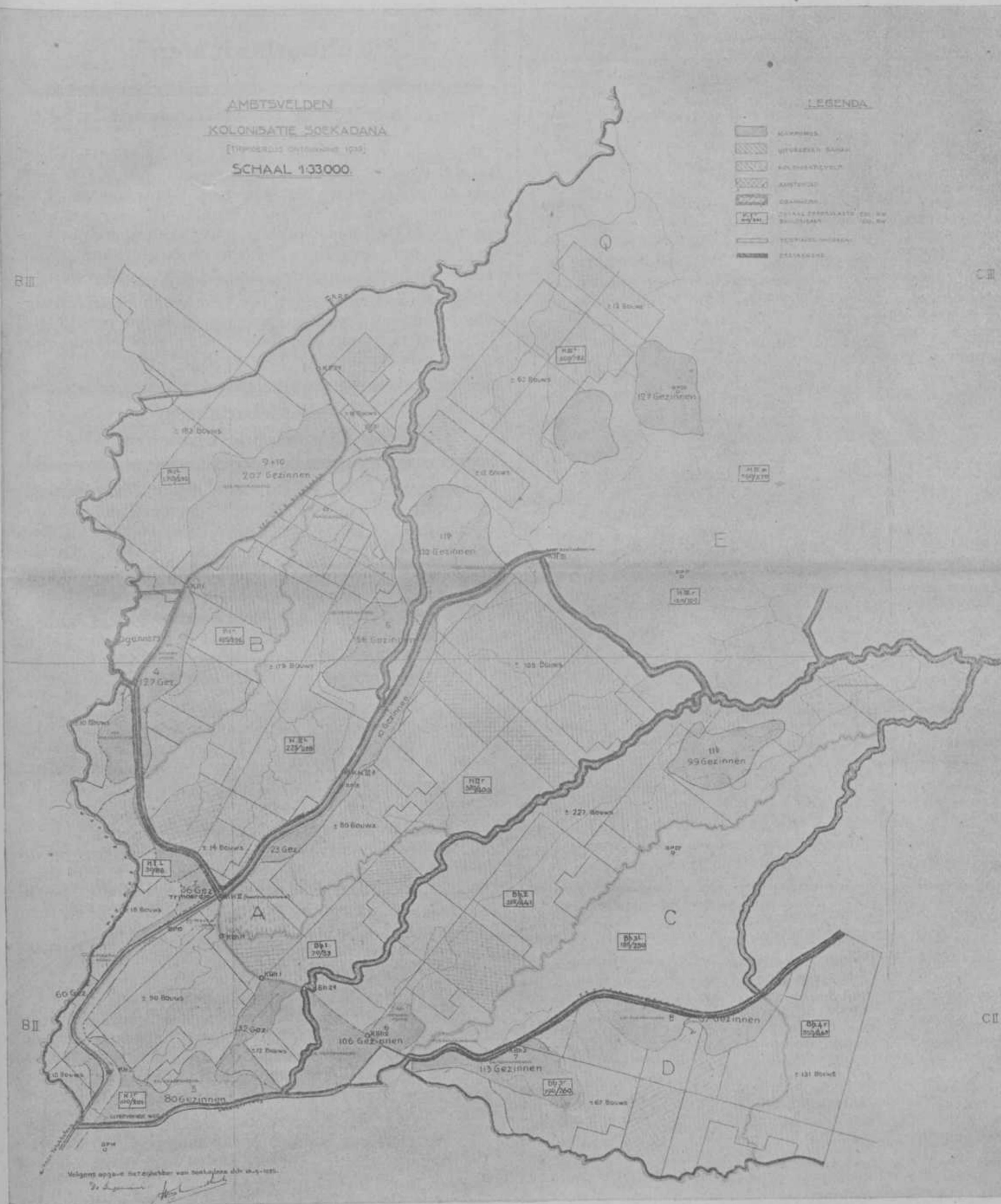
en dan zullen de verhouding en de stemming tusschen de Javanen eenerzijds en de Lampongers anderzijds zeer zeker gewicht in de schaal leggen. Dit klemt wel het meest voor die Javanen-vestigingen, welke te midden der Lampongsche kampongs liggen, waarbij dus tijdig alles gedaan moest worden om eene goede verstandhouding aan te kweken en een onderling samengaan te bevorderen.

Hieronder moge eerst volgen een overzicht van de belangrijkste koloniaties in de Lampongs met het jaar van oprichting en het zielental per 31 December 1935:

Onderafdeeling Soekadana.		
		Aantal zielen
1. Gedong Dalam	opger. 1932	1301
2. Trimoerdjo	„ 1935	2862
3. Way Djepara	„ 1935	153
Onderafdeeling Telok Betong.		
4. Wai Lima	opger. 1932	1959
5. „ Semah	„ 1932	5840
6. Kalianda	„ 1932	1046
7. Saboemenanga	„ 1935	283
8. Kertosari	„ 1935	418
9. Wates-Telokbetong	„ 1932	360
10. Gedong-Tataan	„ 1905	32468
Onderafdeeling Menggala.		
11. Toeloeng Seriboe	opger. 1935	100
12. Toeloeng Boho	„ 1935	100

geheel ander systeem gevolgd. Uitgaande van den stelregel, dat de menschen van Java niets of weinig meer hebben te verwachten, dankbaar dienen te zijn voor de hun van gouvernementswege verleende hulp, werd in 1935 voor de eerste maal bepaald, dat de kolonisten zouden bijdragen in de kosten aan hun overtocht besteed en wel tot een bedrag van f 12.50 per gezin of f 5 per ongetrouwden man. Deze bedragen zijn te voldoen in drie jaarlijksche paymenten, zoodat zij hun schuld geheel kunnen hebben voldaan in het jaar, dat zij voor de eerste maal hun belasting en heerdienstplichten op moeten brengen. Immers zijn zij de eerste drie jaren daarvan vrijgesteld. Verder had de ervaring geleerd, dat het mogelijk was een wissel te trekken op de gastvrijheid der oude kolonisten, van welken gunstigen factor een ruim gebruik werd gemaakt.

De kolonisatie „Trimoerdjo” werd door het energiek optreden van den tegenwoordigen resident der Lampongsche Districten, den heer H. Rookmaaker, vrijwel uit den grond gestampt. Zij bestaat thans reeds uit 1482 gezinnen, welke werden aangevoerd in den korten tijd van 6 Febr. t/m 20 Maart 1935. Deze lieden kwamen in deplorabelen toestand aan. Zware ondervoeding was in den laatsten tijd hun deel geweest. Nu, dus na slechts 1 jaar, is die toestand reeds aanzienlijk gewijzigd, zijn zij meerendeels aangesterkt en gevoelen zich welgemoed. Zij wenschen in geen geval naar Java terug te keeren, doch schrijven zelfs hun familieleden om eveneens over te komen. Dat dit

Soekadana-kolonisatie „Trimoerdjo“.

komen, is aan twijfel onderhevig. Immers de zeer lage peperprijzen, welke men als gevolg van een surplus op de wereldmarkt in 1936 verwachten kan, terwijl een vermoedelijk weer groote oogst in Juni reeds zal afkomen, zullen de Lampongers er toe dwingen zelf de handen uit de mouw te steken of veel lagere loonen te betalen. Daarom werd er ook bij de Lampongers op aangedrongen veel polowidjo te planten, teneinde het loon van het plukvolk, zoo noodig, deels in natura te kunnen betalen.

Door het beschikbaar stellen van geld uit het bijzonder uitvoerrecht op de bevolkingsrubber, zal het Westelijk deel der Lampongsche Districten door middel van wegeaanleg van Talang Padang (Tel. Betong) en Boekit Kemoening (Kota Boemi) uit naar Doetar Alam in de Ranau-streek (Benkoelen) opengelegd worden, waardoor meer grond voor de Javanen-kolonisatie beschikbaar komt. Zodoende zal gedurende jaren de stroom van kolonisten nog door kunnen gaan. Thans bedraagt het aantal Javanen in het geheele gewest ruim 100,000 op een bevolking van 380,000 zielen.

Ten slotte mogen nog eenige gegevens volgen omtrent den dam, hierboven genoemd. De lengte is tot nu toe de grootste in de Buitengewesten en bedraagt 80 m, de stuwhoogte 5 m. Voor de bevoeiing is noodig een waterhoeveelheid van 1½ liter per bahoe per seconde, welke ook in den droogsten tijd door de Way Sekampong kan worden opgebracht. De eenige primaire leiding zal 9½ km lang worden. Dam plus primaire leiding zullen naar alle waar-

schijnlijkheid in Augustus a.s. gereed komen, zoodat dan het water reeds tot Trimoerdjo zal stroomen. De raming voor stuw en hoofdleiding bedraagt f 256,000, welke taxatie echter iets te hoog zal blijken te wezen.

Voor de détailbevoeiing van een totaal van 10,000 bouws wordt nog een bedrag van f 200,000 noodig geacht.

Jhr. A. J. B. VAN SUCHTELEN VAN DE HAERE.

Haarlem, 25-5-'36.

Japansche exportverenigingen.

Er bestaan thans in Japan 77 exportverenigingen, waarvan ongeveer de helft controle-maatregelen van de een of andere soort uitoeft of heeft ontworpen; een en ander blijkt uit bijgaande tabellen. Het aantal artikelen, die gecontroleerd worden of zullen worden, bedraagt eveneens meer dan de helft der door het Japansche Ministerie van Handel en Nijverheid aangegeven hoofduitvoer-goederen. Tegelijkertijd zijn de controle-maatregelen veel intensiever geworden. Einde 1933 was de controle slechts voor twee verenigingen verplicht gesteld op grond van art. 9 der wet op de exportverenigingen. Thans is dit aantal tot 22 gestegen.

Belangwekkend is de verhouding tusschen de Japansche export- en producentenverenigingen. Bij de belangrijke

rol, die het industriële kleinbedrijf in Japan speelt, ontstond reeds vroeg een streven om tot organisatie van producenten te komen; de wet op de industriële verenigingen voor stapelexport, de voorloopster der huidige wet op de industriële associaties, is van 1924. Het aantal industriële verenigingen is thans meer dan 550. Het aanvankelijke doel dezer verenigingen was kwaliteitscontrole, terwijl ook getracht werd den export door beperking van hoeveelheden en soorten en door vaststelling van eenheidsprijzen te controleren. Zij kwamen daardoor op een terrein, dat ook door de exportverenigingen werd bestreken, waaruit scherpe tegenstellingen ontstonden. De Japansche regeering nam aanvankelijk het standpunt in, dat de controle behoorde te geschieden door de industriële verenigingen uit vrees, dat anders de exporteurs het controle-recht zouden gebruiken om de prijzen te drukken en de kwaliteitseischen zouden verminderen. Bij de herziening der wet op de exportverenigingen is echter dit standpunt gewijzigd en in de wet een hoofdstuk „Onderzoek van goederen, geëxporteerd door verenigingsleden“ opgenomen, waardoor de mogelijkheid werd geschapen, dat ook de exportverenigingen controleerende werkzaamheden uitoefenen. De vereniging, die het recht van verplichte controle heeft verkregen, beheerscht hierdoor eventuele „outsiders“ van wie hogere controle-kosten worden verlangd of wier goederen soms in het geheel niet gekeurd worden; verenigingen, die dit recht missen, verkeeren in een ongunstige positie. In het algemeen verleent de regeering het recht der kwaliteitscontrole hoofdzakelijk aan de industriële verenigingen. In sommige gevallen werken export- en industriële organisaties samen, doch een rechtstreeksch ingrijpen der regeering in de controle-werkzaamheden verdient aanbeveling.

Ook de controle der uitvoerhoeveelheden geeft aanleiding tot wrijving tusschen de industriële en de exportverenigingen. Immers worden hier de afzetmarkten en de kanalen van den goederenexport ten nadeele der producenten vernauwd. Zoo is bekend het conflict tusschen de Japansche vereniging van sinaasappelenproducenten en de sinaasappelen-exportvereniging, waarbij de eerste heeft getracht zelf tot export over te gaan en exportquota verlangde. Daar de betrokkenen zelf geen oplossing konden vinden, heeft de regeering de voor 1934 en 1935 toegestane exporthoeveelheid onder de beide groepen verdeeld, waarmede de moeilijkheid echter niet blijvend is opgelost.

Ook ten aanzien van den export van katoenen textielen naar Ned.-Indië zijn moeilijkheden ontstaan. In het voorjaar van 1935 wilde men tot controle overgaan in verband met de contingenteringmaatregelen der Ned.-Indische regeering. De Japan Vereniging van katoenspinners verlangde toen van de Japan Vereniging van textielexporteurs naar Ned.-Indië een aandeel van 50% in het totale uitvoerquantum. Zij voerde daartoe aan: 1. dat zij zich voor de ontsluiting van nieuwe markten de grootste offers had getroost; 2. dat door het optreden der exportverenigingen in den handel met Britsch-Indië een klasse bevoorrechte exporteurs is ontstaan en de verkoopprijzen der fabrikanten gedrukt zijn; 3. dat de exporteurs, die vroeger slechts geringe hoeveelheden verscheept hebben, slechts quota door onderbieding kunnen verkrijgen; 4. dat de exporteurs de controle uitoefenen zonder te letten op de belangen der producenten.

De exportvereniging voerde hiertegen aan: 1. dat de producenten geen recht hebben op bijzondere tegemoetkomingen, omdat de handel bij den invoer van ruwe katoen en den uitvoer van katoenen fabrikaten grootere risico's draagt; 2. dat de producenten geen recht op deelneming in de exportcontrole hebben, omdat zij de exporteurs niet doen deelnemen in de controle der productie; 3. dat de exporteurs geen prijsdruk kunnen uitoefenen, omdat er ongeveer tienmaal zooveel exporteurs zijn als katoenspinnerijen, die lid der producentenverenigingen zijn; 4. dat in het eerste controle-jaar slechts 80% der uitvoerhoeveelheid onder de leden der exportvereniging verdeeld kon worden, en in het tweede jaar slechts 64%. Het hier beschreven conflict is niet bijgelegd, doch nog verscherpt door meningsverschillen over den uitvoer van katoenen goederen naar de Philippijnen.

Men ziet deze moeilijkheden als een onvermijdelijk begeleidingsverschijnsel van den overgang van het „laissez faire“-stelsel naar dat der plan-economie. Als een der betrokken groepen door den Staat ondersteunde controle-rechten verkrijgt, verwerft zij geleidelijk een monopolistische positie, die de belangen van andere groepen kan bedreigen. Ook indien een producentenvereniging controle-recht verkrijgt, kan de industrie zelve benadeeld en de uitvoer van goederen van hooge kwaliteit belemmerd worden, ofschoon de kwaliteitscontrole juist dienen moet om de goederen te standardiseeren en te verbeteren. Maatregelen, die de nadelen der vrije concurrentie trachten op te heffen, doen ook vaak de voordeelen van dit stelsel

CONTRÔLE-MAATREGELEN DER JAPANSCH-EXPORTVEREENIGINGEN (stand 31 Mei 1935).

a. Geldende exportbeperkingen:

Naam der exportvereniging ¹⁾	Datum van oprichting	Begin der verplichte contrôle	Gecontroleerde goederen	Gecontroleerde markten	Contrôle-maatregelen ²⁾			
					Kwaliteit	Hoeveelheid	Prijs	Leveringsvoorwaarden
Vereeniging van Exporteurs naar Rusland	Maart 1932	April 1932	Vischnetten	Sovjet-Rusland	+	+	+	+
Vereeniging van Exporteurs naar Rusland	Febr. 1934		Goederen van manillahennep	Sovjet-Rusland	×	×	×	×
Japansche Leliebollen-Vereeniging	Juli 1932	Juli 1932	Leliebollen	Onbeperkt	+			
Japansch-Philippijnsche ondergoederen	Dec. 1932	Febr. 1933	Tricotgoederen	Philippijnen	+	+		
Japansch-Philippijnsche ondergoederen	Juni 1933	Juni 1933	Tricotgoederen	Philippijnen	+	+		
Japan Imitatie Parels	Dec. 1932		Imitatie-parels			×	×	
Japan Porselein	Maart 1933	Sept. 1934	Porselein	Wereld verdeeld in 14 markten		+	+	+
Imperial Bier	Oct. 1933		Bier	Siam, Hongkong, Straits Settlements, Ned.-Indië, Britsch-Indië				×
Japansche Vereen. van katoenexporteurs	Mei 1934	Mei 1934	Katoenen textielen	Britsch-Indië		+		
Japan Rijwielen	Juli 1934		Rijwielen	Wereld verdeeld in 9 markten	+	×	×	
Japan Lucifers Export Vereeniging naar Noord-Amerika	Juli 1934	Aug. 1934	Lucifers	Ver. Staten		+	+	
Hokkaido-boonen en -erwtten	Juli 1934	Febr. 1935	Boonen en erwtten	Onbeperkt		+		
Japan Vereeniging van Zijde-exporteurs naar Noord-Amerika	Aug. 1934		Zijde	Ver. Staten		×		
Japan Vereeniging van dekenexporteurs naar Noord-Amerika	Sept. 1934		Katoenen dekens	Ver. Staten	+	×	×	
Japan Dekens	Sept. 1934		Dekens	Onbeperkt		+		
Vereeniging van gloeilampenexporteurs naar Engeland	Sept. 1934		Gloeilampen	Engeland		×		
Japan elektrische gloeilampen	Febr. 1935		Gloeilampen	Ned.-Indië		×		
Japan Ondergoederen	Nov. 1934		Tricotgoederen	Wereld verdeeld in 8 markten		×	×	
Japan Katoenen sarongs	Febr. 1935	Febr. 1935	Katoenen sarongs	Ned.-Indië		+		
Oost- en West-Japan Vereeniging van exporteurs naar Latijnsch Amerika	Febr. 1935	Febr. 1935	Katoenen textielen en diversen	Argentinië			×	
Japan Borstels	Maart 1932		Borstels	Onbeperkt	+			
Hokkaido Laminaria	Juli 1931		„Blattang“	Onbeperkt	×			
Japan Vereeniging van exporteurs van Kastanjes naar Noord-Amerika	Juli 1931		Kastanjes	Ver. Staten	×			
Centraal Japan Aardappelen	Mei 1931		Aa.dappelen en uien	Onbeperkt	×			
West Japan Aardappelen	Mei 1930		Aardappelen	Onbeperkt	×			
Japan Katoenafval	Dec. 1931		Katoenafval	Onbeperkt	×			

b. Ontworpen exportbeperkingen:

Naam der exportvereniging	Gecontroleerde goederen	Gecontroleerde markten	Contrôle-maatregelen		
			Kwaliteit	Hoeveelheid	Prijs
Japan Vereen. van Kastanje-exporteurs naar N.-Amerika	kastanjes	Ver. Staten		×	
Hokkaido Laminaria	„Laminaria japonica“	onbeperkt		×	×
Japan Borstels	borstels	wereld verdeeld in 5 markten		×	×
Japan Vereeniging van dekenexporteurs naar N.-Amerika	katoenafvalproducten	Ver. Staten	×	×	×
Japan Thee directe coöperatieve Export Vereeniging	thee	onbeperkt		×	×
Japan Kunstzijde Textiel Export Vereeniging	kunstzijde	Zuid-Amerika		×	×
Japan Vereeniging van katoenen textielen naar Ned.-Indië	katoenen textielen	Ned.-Indië		×	×
Japan Handdoeken	handdoeken	onbeperkt		×	×
Japan-Latijnsch Amerika katoenen textielen	katoenen textielen	Zuid-Amerika		×	×
Japan glaswerk	glaswerk	onbeperkt		×	
Federatie van Japansche Vereenigingen van Kramerijen-exporteurs naar Latijnsch-Amerika	kramerijen	Zuid-Amerika		×	×
Japan wollen textielen	wollen goederen	onbeperkt	×	×	×
Japan lucifers	lucifers	onbeperkt		×	×

¹⁾ Waar de naam der vereeniging niet volledig is, moet „Export Vereeniging“ worden bijgevoegd.

²⁾ + beteekent: verplichte contrôle op grond van art. 9 der Wet op de exportverenigingen.

× beteekent: vrijwillige contrôle.

teniet. Hierin ligt een der grootste moeilijkheden van het tegenwoordige Japansche contrôle-stelsel.

Uit het vorenstaande bleek reeds, dat de Japansche regering de regulering van den export hoofdzakelijk overlaat aan uit het particulier initiatief ontstane vereenigingen en dat haar eigen werkzaamheden zich beperken tot toezicht en leiding. Er bestaat echter geen afzonderlijk regeringsapparaat, dat deze werkzaamheden verricht, daar zoowel het Ministerie van Handel en Nijverheid als het Ministerie van Financiën en dat van Buitenlandsche Zaken bemoeienis met den buitenlandschen handel hebben. Dit ontbreken eener centrale instantie schept moeilijkheden in geval van conflicten tusschen exporteurs- en producentenvereenigingen en tusschen de exportverenigingen onderling. Men overweegt echter thans grotere centralisatie, waardoor deze aangelegenheden zouden komen te ressorteeren onder het bureau voor den buitenlandschen handel van het Ministerie van Handel en Nijverheid.

Dit zou des te gewenschter zijn, daar ook rivaliteit ontstaat tusschen de exportverenigingen van het goederentype en die van het markttype. In sommige gevallen is de exporteur genoodzaakt lid van twee vereenigingen te worden en zich aan dubbele contrôle te onderwerpen. Men

bepleit thans een nadere regeling, waardoor de arbeidsvelden der beide soorten van elkander worden gescheiden. De vereenigingen op grondslag van het goederentype, die in dezelfde markt geïnteresseerd zijn, zouden in een verbond kunnen worden vereenigd, welk lichaam dan uitsluitend het contrôle-recht uitoefent. Zoo is een succesvolle prijscontrôle voor den handel met Zuid-Amerika verkregen door vorming eener Federatie van exportverenigingen naar Zuid-Amerika. Er wordt ook gestreefd naar het samenbrengen van plaatselijke exportverenigingen in centrale kap-organisaties en naar het vormen eener algemeene exportverenigingscentrale. Hierop werd reeds op het eerste congres der exportverenigingen, dat in Maart 1934 te Osaka gehouden werd, aangedrongen en de mogelijkheid bestaat, dat zulk een centrale in de naaste toekomst wettelijken grondslag verkrijgt.

(Handelsberichten).

* * * *

Kultuurberichten

Weer en bedrijf in de Java-suikerindustrie 1e helft van Juli 1936.

Het Proefstation voor de Java-suikerindustrie meldt omtrent weer en bedrijf in de suiker over de eerste helft van Juli, dat over het geheele suikerareaal de Oostmoesson doorkwam. De oude aanplant is over het algemeen goed. De jonge aanplant ontwikkelt zich voorspoedig. Vele ondernemingen hebben reeds afgeplant.

De suikercampagne op Java.

De Cultuur-Maatschappij der Vorstenlanden te Amsterdam meldt ons de volgende oogstresultaten per 19 Juli 1936. Onderneming „Soedhono“, vermalen 901 ha, verkregen quintalen suiker 188 per ha.

Productieberichten van Cultuurondernemingen

Banjoewangi Thee- en Rubber Cultuur Maatschappij.

De oogsten per ultimo Juni j.l. van onze ondernemingen bedroegen 153,693 kg koffie en 230,616 h. kg thee, tegen ultimo Juni van het vorige jaar 265,102 kg koffie en 176,628 h. kg thee.

Rubber Cultuur Maatschappij „Gondang“.

De producties onzer ondernemingen per ultimo Juni j.l. bedroegen 127,040 kg koffie en 176,416 h. kg rubber, tegen ultimo Juni van het vorige jaar 75,518 kg koffie en 234,920 h. kg rubber.

Cultuurmaatschappij „Kertowono“.

De producties onzer ondernemingen per ultimo Juni j.l. bedroegen 98,880 kg koffie, 218,099 h. kg thee, 3109 kg zwakib en 82,310 h. kg rubber, tegen ultimo Juni van het vorige jaar 95,189 kg koffie, 186,328 h. kg thee, 2805 kg zwakib en 65,545 h. kg rubber.

Cultuur Maatschappij „Soember Agoeng“.

Volgens uit Indië ontvangen bericht, werden op de onderneming Soember Agoeng, tot en met ultimo Juni 1936 de volgende hoeveelheden product geoogst: koffie 764 q (v. j. 610 q), rubber 36,900 kg (v. j. 61,835 kg), thee 40,253 kg (v. j. 41,336 kg).

De taxaties voor het loopende jaar luiden: koffie 2470 q, rubber 80,000 kg, thee 90,000 kg.

Cultuur Maatschappij „Kali Bendo“.

Volgens uit Indië ontvangen bericht, werden op de onderneming Kali Bendo, tot en met ultimo Juni 1936 de volgende hoeveelheden geoogst: koffie 193 q (v. j. 266 q), rubber 62,000 kg (v. j. 96,025 kg).

De taxaties voor het loopende jaar luiden: koffie 925 q, rubber 150,000 kg (verhoogd).

Hessa Rubber Maatschappij.

De rubberproductie over de afgelopen maand heeft bedragen 91,520 h. kg droog.

De productie van Januari 1936 af t/m bovengenoemde maand heeft bedragen 511,440 h. kg droog.

Senembah Maatschappij.

De rubberproductie bedroeg over Juni 1936 102,702 h. kg.

Ned.-Indische Rubber en Koffie Cultuurmaatschappij.

De koffieproductie over Juni 1936 bedroeg 1901 (Juni 1935 3248) pikol, gedurende Januari/Juni 1936 3419 (Januari/Juni 1935 6710) pikol. De rubberproductie bedroeg respectievelijk 10,469, 7910, 58,933 en 101,301 kg, de theeproductie 74,670, 74,578, 461,206 en 488,909 h. kg.

Sumatra Caoutchouc Maatschappij.

De rubberproductie over Juni 1936 bedroeg 72,725 (Juni 1935 86,385) kg, gedurende Januari/Juni 1936 421,515 (Januari/Juni 1935 507,330) kg. De palmolieproductie bedroeg respectievelijk 334,947, 354,334, 2,230,031 en 1,999,973 kg, de palmpittenproductie 61,920, 57,360, 473,920 en 371,520 kg.

Kleine Mededeelingen

Internationale Suikerraad.

Een delegatie van het Cuban Sugar Institute bevindt zich thans in Europa met het doel aan de vergadering van den Internationalen Raad deel te nemen. Op deze vergadering zal het voorstel worden besproken, den duur van het bestaan van den raad voor een jaar te verlengen. Informeel zal tevens de positie van de wereldmarkt van suiker worden behandeld.